

5 JUNI 2001

Nr.

derdenverzetdoende partij,
eiseres tot cassatie van een arrest, op 17 september 1999
gewezen door het Hof van Beroep te Antwerpen, correctionele
kamer,
vertegenwoordigd door Mr. , advocaat bij het
Hof van Cassatie,

tegen

1

2.VLAAMS GEWEST, vertegenwoordigd door de Vlaamse regering,
voor wie optreedt

,

3.DIRECTEUR VAN HET BESTUUR VAN RUIMTELIJKE ORDENING VAN DE
kantoor te

,

verweerders op derdenverzet,
partijen sub 2 en 3 vertegenwoordigd door Mr.
, advocaat bij het Hof van Cassatie,

HET HOF,

Gehoord het verslag van raadsheer en op de conclu-
sie van advocaat-generaal ;

5 JUNI 2001

Gelet op het bestreden arrest, op 17 september 1999 door het Hof van Beroep te Antwerpen gewezen ;

A. In zoverre de voorziening gericht is tegen de tweede verweerder :

Overwegende dat het bestreden arrest het derdenverzet tegen deze verweerder bij gebrek aan belang niet ontvankelijk verklaart daar de burgerlijke rechtsvordering van deze verweerder tegen de verweerder bij arrest van het Hof van Beroep te Antwerpen van 24 juni 1994 onontvankelijk werd verklaard, met veroordeling in de kosten ;

Dat de voorziening bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is ;

B. In zoverre de voorziening gericht is tegen de eerste en de derde verweerder en tegen het openbaar ministerie :

Over het middel van niet-ontvankelijkheid van de voorziening, in zoverre tegen de derde verweerder gericht : derde verweerder is geen afzonderlijke procespartij :

Overwegende dat het arrest van het Hof van Beroep van Antwerpen van 29 juni 1994 waartegen het derdenverzet is gericht de gemachtigde ambtenaar of het college van burgemeester en schepenen machtigt, bij gebrek aan tenuitvoerlegging van het arrest door de verweerder om zelf op kosten van de beklaagde daarin te voorzien ; dat de gemachtigde ambtenaar zodoende

5 JUNI 2001

krachtens een hem door de wet toegewezen eigen bevoegdheid zelfstandig optreedt, welk optreden grond oplevert voor de procedure van derdenverzet ;

Dat het middel van niet-ontvankelijkheid niet kan worden aangenomen ;

Over het middel, gesteld als volgt :

schending van de artikelen 6, § 1, § 2, litterae a en c, 14, van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, 1, van het Eerste Protocol gevoegd bij dit Verdrag, gesloten te Rome op 4 november 1950, goedgekeurd bij de Wet van 13 mei 1955, 544, 546, 557-2, van het Burgerlijk Wetboek, 17, 18, 1122, 1385bis, 1385quinquies, van het Gerechtelijk Wetboek, 65, van de Wet van 29 maart 1962 op de ruimtelijke ordening en de stedenbouw, 68, 70, van het Vlaams Decreet van 4 maart 1997 betreffende de ruimtelijke ordening gecoördineerd op 22 oktober 1996, 149, van het Vlaams Decreet van 6 mei 1999 houdende organisatie van de ruimtelijke ordening, en van het communautair algemeen rechtsbeginsel betreffende de eerbied voor de rechten van de verdediging,

doordat het bestreden arrest het door eiseres ingestelde derdenverzet tegen het arrest van 29 juni 1994 van het Hof van Beroep te Antwerpen, waarbij bevolen werd dat de plaats gelegen te _____ gekadaastreerd _____, eigendom van _____ in de vorige staat zal worden hersteld, dit

5 JUNI 2001

wil zeggen afbraak van de woning, en dit binnen het jaar na het in kracht van gewijsde gaan van het arrest, niet ontvankelijk verklaart zowel in zoverre ingesteld tegen het Vlaams Gewest, als tegen beklaagde en/of het openbaar ministerie, op volgende gronden : dat, krachtens artikel 1122, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, voor een strafgerecht enkel derdenverzet kan gedaan worden in zoverre het over burgerlijke belangen uitspraak heeft gedaan ; dat het derdenverzet gericht is tegen de bij arrest van 24 juni 1994 bevolen herstelmaatregel ; dat de herstelmaatregel werd bevolen ingevolge de geschreven vordering van de gemachtigde ambtenaar die zich in het dossier bevindt (stuk nr. 5w-y) ; dat de vordering van de gemachtigde ambtenaar, weliswaar van civielrechtelijke aard is, doch behoort tot de strafvordering en zich aldus integreert in de vordering van het openbaar ministerie ; dat de vordering van de gemachtigde ambtenaar enkel op initiatief van het openbaar ministerie aan de strafrechter wordt voorgelegd (gewoonlijk door een dagvaarding die op bevel van de procureur des Konings aan de beklaagde wordt betekend) ; dat bij stilzitten van het openbaar ministerie, de gemachtigde ambtenaar of het college van burgemeester en schepenen zelf de zaak voor de burgerlijke rechtbank kunnen brengen, doch niet voor de correctionele rechtbank (zie artikel 70 van het Decreet van 22 oktober 1996) ; dat op de terechtzitting van het strafgerecht, het openbaar en algemeen belang, waartoe de bescherming van een goede ruimtelijke ordening behoort, niet door een burgerlijke

partij, maar door het openbaar ministerie wordt verdedigd ; dat het openbaar ministerie zowel met betrekking tot het herstel in de vorige staat als met betrekking tot de dwangsom, het recht heeft hoger beroep in te stellen ; dat een door de gemachtigde ambtenaar of het college van burgemeester en schepenen gevorderde herstel in de vorige staat een maatregel is die de strafrechter (behoudens wettigheidscontrole), benevens de straf, verplicht is uit te spreken, zelfs wanneer er geen burgerlijke belangen bij die rechter aanhangig werden gemaakt ; dat de door het hof (van beroep) bevolen herstelmaatregel de vrijwaring van het algemeen belang beoogt ; dat het hof (van beroep) door de herstelmaatregel te bevelen en door er een dwangsom aan te verbinden, geen uitspraak deed over burgerlijke belangen, zoals bedoeld in artikel 1122 van het Gerechtelijk Wetboek ; dat het derdenverzet derhalve ook in dit onderdeel onontvankelijk is,

terwijl, eerste onderdeel, *het feit dat de door het bestreden arrest op vraag van de gemachtigde ambtenaar bevolen herstelmaatregel behoort tot de strafvordering, de vrijwaring van het algemeen belang beoogt en er een dwangsom aan verbonden werd, niet verhindert dat daardoor eveneens uitspraak werd gedaan over de burgerlijke belangen van eiseres, en een dictum werd uitgesproken rakende haar burgerlijke belangen ; dat daardoor eiseres gegriefd wordt en zij persoonlijk nadeel lijdt zodat het door haar ingestelde derdenverzet wel ontvankelijk is (schending van de artikelen 17, 18, 1122, Gerechtelijk Wetboek) ; dat inderdaad*

de aan opgelegde herstelmaatregelen weliswaar behoren tot de strafvordering maar evenzeer de burgerlijke belangen van eiseres betreffen ; dat deze maatregelen immers inhouden dat de woning, waarvan eiseres zonder tegenspraak door het arrest stelt mede-eigenaar te zijn, dient afgebroken te worden, waardoor de burgerlijke belangen van eiseres ten zeerste geschaad worden ; dat artikel 1122 Gerechtelijk Wetboek enkel vereist dat de bestreden uitspraak de burgerlijke belangen betreft en het derdenverzet niet uitsluit wanneer de beoogde maatregelen ook tot de penale vordering zouden behoren ; (schending van artikel 1122, Gerechtelijk Wetboek, 544, 546, 557-2, Burgerlijk Wetboek, 65, van de Wet van 29 maart 1962, 68, 70, van het Decreet van 4 maart 1997, 149, van het Decreet van 6 mei 1999) ; dat het feit dat aan de bevolen herstelmaatregelen een dwangsom verbonden werd niet verhindert dat de bevolen herstelmaatregelen de burgerlijke belangen van eiseres betreffen waardoor zij gegriefd wordt en persoonlijk nadeel lijdt (schending van de artikelen 17, 18, 1122, Gerechtelijk Wetboek, 544, 546, 557-2, Burgerlijk Wetboek, 65, van de Wet van 29 maart 1962, 68, 70, van het Decreet van 4 maart 1997, 149, van het Decreet van 6 mei 1999) ; dat de dwangsom slechts een drukkingsmiddel is die aan de aard der uitspraak over de burgerlijke belangen van eiseres niets wijzigt en trouwens kan opgeheven of geschorst worden op vraag van in geval van onmogelijkheid van uitvoering (schending van artikel 1385bis, 1385quinquies Gerechtelijk Wetboek) ;

tweede onderdeel, de tegen uitgesproken herstelmaatregel de afbraak van de woning inhoudt, en eiseres (...) steunde op haar burgerlijke en patrimoniale rechten erkend in artikel 544, 546, 577-2 Burgerlijk Wetboek, om zich tegen deze maatregel, die een aanslag is op haar patrimoniale rechten, te verzetten ; dat ten gevolge van de onontvankelijkverklaring op grond van artikel 1122 Gerechtelijk Wetboek van het door eiseres ingestelde derdenverzet, de grond van haar verweer door het bestreden arrest niet onderzocht is geworden, zodat eiseres geen effectieve toegang tot een rechtbank heeft gehad om haar patrimoniale rechten te verdedigen ; dat het feit dat de herstelmaatregel de verplichte aanvulling is van de strafrechtelijke veroordeling van daaraan geen afbreuk doet, gezien de zwaarte van de sanctie ten aanzien van de burgerlijke patrimoniale rechten van eiseres, die door de afbraak harer woning in haar patrimonium wordt aangetast en gezien het dissuasief karakter van de maatregel (schending van artikel 6, § 1, van het Verdrag van 4 november 1950) ; dat het bestreden arrest daarbij het rustig genot van eiseres op haar eigendom gestoord heeft door de bevolen herstelmaatregel te laten doorgaan (schending van artikel 6, § 1, van het Verdrag van 4 november 1950, 1, van het Eerste Protocol) ; dat door het derdenverzet van eiseres af te wijzen op grond van de integratie van de herstelmaatregel in de penale vordering, het bestreden arrest tegen eiseres de strafrechtelijke kant van de herstelmaatregel inroept, zonder dat eis-

5 JUNI 2001

eres daarvoor geïncrimineerd werd en zich ter zake heeft kunnen verdedigen ; dat zij daardoor gediscrimineerd wordt ten opzichte van haar echtgenoot, die zich wel voor zijn eigendom heeft kunnen verdedigen ; dat deze discriminatie op geen redelijke grond berust (schending van artikel 6, § 1, § 3, litterae a en c, 14, van het Verdrag van 4 november 1950, 1, van het Eerste Protocol en van het communautair algemeen rechtsbeginsel van de eerbied voor de rechten van de verdediging) :

Wat het eerste onderdeel betreft :

Overwegende dat de vordering van de gemachtigde ambtenaar of van het college van burgemeester en schepenen tot herstel in de vorige toestand ertoe strekt in het algemeen belang de handhaving van de stedenbouwkundige regelgeving te verzekeren door een einde te doen stellen aan de delictuele toestand die door het bouw misdrijf is ontstaan ; dat deze vordering, hoewel ze behoort tot de strafvordering, niettemin een civielrechtelijk karakter heeft ;

Overwegende dat wanneer de toepassing van de aldus bevolen maatregel een derde in zijn rechten krenkt, deze persoon een eigen belang heeft in de zin van artikel 17 Gerechtelijk Wetboek dat zich van het door de gemachtigde ambtenaar of van het college van burgemeester en schepenen beoogde belang onderscheidt ; dat het aldus ontstane geschil tussen beide belangen van civielrechtelijke aard is, en het strafrecht dat in dit verband een

5 JUNI 2001

herstelmaatregel beveelt, uitspraak doet over burgerlijke belangen ;

Overwegende dat wanneer die derde niet behoorlijk is opgeroepen of niet in dezelfde hoedanigheid in de zaak is tussengekomen, hij overeenkomstig de bepalingen van artikel 1122 Gerechtelijk Wetboek derdenverzet kan doen tegen deze uitspraak die hem in zijn rechten benadeelt ;

Overwegende dat de appèlrechters het derdenverzet van eiseres niet ontvankelijk verklaren om reden van de bijzondere aard van de vordering van de gemachtigde ambtenaar of van het college van burgemeester en schepenen en het hierbij beoogde openbaar en algemeen belang, namelijk de bescherming van een goede ruimtelijke ordening, op grond waarvan zij oordelen geen uitspraak te hebben gedaan over burgerlijke belangen ;

Dat zij zodoende hun beslissing niet naar recht verantwoorden ;

Dat het middel gegrond is ;

Overwegende dat het tweede onderdeel niet tot ruimere cassatie kan leiden ;

OM DIE REDENEN,

Vernietigt het bestreden arrest, wat eiseres betreft, behoudens in zoverre dit beslist over haar vordering tegen de verweerder Vlaams Gewest ;

5 JUNI 2001

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van het gedeeltelijk vernietigde arrest ;

Veroordeelt eiseres in een derde van de kosten ; laat de overige twee derden ten laste van de Staat ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Gent.

Gezegde kosten begroot op de som van eenentwintigduizend vijfhonderd achtendertig frank, waarvan vijfduizend zeshonderd negenennegentig frank verschuldigd en vijftienduizend achthonderd negenentachtig frank door eiseres betaald.

Aldus geoordeeld door het Hof van Cassatie, tweede kamer, te Brussel, door afdelingsvoorzitter , de raadsheren , en uitgesproken in openbare terechtzitting van vijf juni tweeduizend en een, door afdelingsvoorzitter in aanwezigheid van advocaat-generaal , met bijstand van griffier .